

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om Kuopio universitet**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om Kuopio universitet ändras så att odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet dras in vid ingången av år 1996 till följd av att behovet att utbilda tandläkare har minskat. Utbildningen skall likväl fortsätta vid universitetets medicinska fakultet till den 30 juni 1998. Vidare

föreslås i lagen vissa ändringar av teknisk natur.

Lagen avses träda i kraft den 1 maj 1994. Stadgandet om att dra in odontologiska fakulteten skall dock träda i kraft först den 1 januari 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	3. Ärendets beredning	8
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3	3.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial .	8
1.1. Nuläget inom den odontologiska utbild-		3.2. Remissutlåtanden	9
ningen och en bedömning av utbildningen	3	DETALJMOTIVERINGAR	10
1.2. Planerna på att skära ned utbildningen i		1. Motivering till lagförslaget	10
odontologi	4	2. Ikraftträdande	10
1.3. Indragningen av odontologiska fakulteten		LAGFÖRSLAG	11
vid Kuopio universitet	5	BILAGA	12
1.4. Övriga ändringar som föreslås i lagen		Parallelltexter	12
om Kuopio universitet	7		
2. Propositionens verkningar	7		
2.1. Verkningar i fråga om organisation och			
personal	7		
2.2. Ekonomiska verkningar	8		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Nuläget inom den odontologiska utbildningen och en bedömning av utbildningen

Nuläge

Odontologisk undervisning ges och odontologisk forskning bedrivs vid de medicinska fakulteternas odontologiska institutioner vid Helsingfors, Åbo och Uleåborgs universitet samt vid odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet.

Utbildningen i odontologi inleddes vid Helsingfors universitet år 1892 och vid Åbo universitet år 1958 samt vid Uleåborgs universitet och Kuopio universitet, dvs. dåvarande Kuopio högskola år 1973.

Grundexamen i odontologi är odontologie licentiatexamen, som tar fem år i anspråk. Under åren 1989—1992 avlades i genomsnitt 115 examina per år, av dem 39 i Helsingfors, 33 i Åbo, 23 i Uleåborg och 20 i Kuopio.

Varje år avläggs 5—10 odontologie doktorexamina. Under åren 1981—1992 avlades 35 doktorsexamina i Helsingfors, 25 i Åbo, 25 i Kuopio och 9 i Uleåborg. De flesta vetenskapliga publikationerna produceras vid institutionerna i Helsingfors och Åbo men Kuopio ligger inte långt efter. Enheterna i Åbo och Helsingfors har också betydande kontakter till de industriella tillämpningarna inom branschen.

Specialtandläkarexamen, som är en yrkesinriktad påbyggnadsexamen, kan avläggas på 3 eller 4 år, beroende på specialiseringsområde. Sammanlagt 17 specialtandläkarexamina avlades år 1992, av dem 2 i Helsingfors, 4 i Åbo, 5 i Uleåborg och 6 i Kuopio.

Inom utbildningen i odontologi uppgick den med budgetmedel anställda personalen år 1992 till sammanlagt 457 personer, av dem 136 i Helsingfors, 155 i Åbo, 91 i Uleåborg och 75 i Kuopio.

Den personal som är anställd med andra medel än budgetmedel — huvudsakligen med medel för avgiftsbelagd serviceverksamhet —

uppgick år 1992 räknat i årsverken till 87, av dem 21 i Uleåborg, 17 i Helsingfors, 18 i Kuopio och 31 i Åbo.

Enligt folkhälsolagen (66/72) svarar kommunerna för munnens primärvård. Enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) svarar sjukvårdsdistrikten för specialiserad sjukvård och de av statsrådet fastställda specialupptagningsområdena för ordnande av högspecialiserad sjukvård. Universiteten har ingått avtal med hälsocentraler och sjukhus i kommunerna på sitt område om att universitetens tandkliniker handhar vissa service- och specialuppgifter.

Helsingfors universitetscentralsjukhus samt universitetssjukhusen i Åbo, Tammerfors, Kuopio och Uleåborg har de polikliniker eller kliniker för tand- och munsjukdomar som förutsätts i lagstiftningen om dem. Universitetens tandkliniker samarbetar med motsvarande kliniker vid universitetssjukhusen och tillhandahåller specialtjänster av krävande slag bl.a. för vårdenheterna för mun- och tandsjukdomar vid universitetssjukhusen. Omfattningen av dessa tjänster varierar från universitet till universitet.

Bedömning av nuläget

Världshälsoorganisationens rekommendation för industriländerna är en tandläkare per tvåtusen invånare. I Finland har detta mål överskridits såväl i hela landet som regionalt. I Finland fanns år 1992 4 669 tandläkare i arbetsför ålder (under 64 år) vilket innebär ca 1 080 invånare per tandläkare. År 1971 var motsvarande siffra 1 736. De regionala skillnaderna är fortfarande stora. År 1992 fanns det mest tandläkare i Nylands län med en tandläkare i arbetsför ålder per 898 invånare. Antalet tandläkare var minst i Norra Karelen län med en tandläkare i arbetsför ålder per 1 628 invånare.

År 1992 fanns det sammanlagt 577 specialtandläkare i arbetsför ålder i Finland. Över hälften av dem dvs. 314 bodde i Nylands län samt i Åbo och Björneborgs län. I förhållande till befolkningsmängden var antalet special-

tandläkare störst i de län där det fanns en utbildningsenhet för odontologi. Minst specialtandläkare hade Lapplands län, där det fanns en specialtandläkare i arbetsför ålder på över 50 000 invånare. Också i Norra Karelen län och i Vasa län var specialtandläkarna få.

Det råder stor enighet om att grundutbildningen i odontologi måste skäras ned. Delegationen för tandläkaryrket, kommissionen för utbildning i munnens hälsovård (kommittébetraktande 1988:1) och högskolerådet har uppskattat att 80–100 studerande bör antas till den odontologiska grundutbildningen årligen. År 1991 var antalet nya studerande 136 och år 1992 130. År 1993 antogs sammanlagt 108 nya odontologie studerande till universiteten. Enheternas resurser är dock dimensionerade för sammanlagt 200 nya studerande.

En ytterligare minskning av tandläkarutbildningen som skulle genomföras så att alla enheter tar in färre studerande leder till att enheterna blir för små för att verksamheten skall kunna ske effektivt. En koncentration av utbildningen och forskningen till två enheter gör det möjligt att förstärka och utveckla dem och göra dem mera mångsidiga såväl beträffande utbildning som forskning.

Utbildningen av specialtandläkare bör utökas under de närmaste åren. Behovet av en ökning kommer sig av att en stor del av de specialtandläkare som vunnit sin behörighet genom undantagsförfarande når pensionsåldern under de närmaste åren. Utbildningen av specialtandläkare sker inom ramen för tjänsterna som biträdande avdelningstandläkare. Det finns sammanlagt 54 sådana tjänster i utbildningsenheterna och behov av att öka antalet föreligger.

Enligt högskolerådets utredning har nivån på basresurserna i fråga om lärare uppnåtts i alla enheter.

1.2. Planerna på att skära ned utbildningen i odontologi

Statsrådets beslut 18.6.1993

Statsrådet godkände den 18 juni 1993 en justering av planen för utveckling av utbildningen och av forskningen vid högskolorna för 1991–1996. I planen ingår ett åtgärdsprogram för strukturell utveckling av högskolorna 1993–1996. Enligt punkt 2 i åtgärdsprogram-

met skall de odontologiska enheterna vid Åbo universitet och Kuopio universitet dras in. För Kuopio universitets del innebär detta att odontologiska fakulteten dras in. Vid Åbo universitet hör utbildningen och forskningen i odontologi till medicinska fakulteten. Åtgärdsprogrammet innebär därför inte en minskning av antalet fakulteter vid detta universitet och lagen om universitetet behöver inte ändras. I förordningen om odontologiska examina (290/76) stadgas om vid vilka universitet examina kan avläggas. En nedläggning av utbildningen vid Kuopio universitet och Åbo universitet förutsätter därför att examensförordningen ändras. Avsikten är att ändra förordningen i samband med den nu föreslagna ändringen av lagen om Kuopio universitet.

För att trygga utvecklingen vid Kuopio universitet ansåg statsrådet det nödvändigt att fastställa nya tyngdpunktsområden för universitetet på följande sätt:

1. Enligt principerna i undervisningsministeriets justering av utvecklingsplanen för högskolorna inleds ett riksomfattande doktorsutbildningsprogram (graduate school) vid A. I. Virtanen-institutet vid Kuopio universitet.

Bioteknia-projektet genomförs enligt ett avtal mellan Kuopio stad och staten.

För att starta A. I. Virtanen-institutet och för doktorsutbildningsprogrammet anvisas 30 tjänster.

2. För att förstärka den tvärvetenskapliga utbildningen i hälsovård och samhällsvetenskaper och för att inleda en ny form av utbildning i ledarskap och företagsverksamhet inom social- och hälsovårdsservice vid samhällsvetenskapliga fakulteten anvisas 8 tjänster.

3. Den miljövetenskapliga hälsoforskningen förstärks vid natur- och miljövetenskapliga fakulteten och den medicinska fakulteten kompletteras med vetenskapsområden som saknas. För dessa ändamål anvisas 8 tjänster.

4. Ovannämnda åtgärder genomförs enligt en tidtabell som anpassas till indragningen av undervisningen i odontologi. Åtgärderna för att utveckla A. I. Virtanen-institutet infaller huvudsakligen under åren 1994–1995.

För Åbo universitets del beslutade statsrådet att en del av de resurser som frigörs används för att trygga den framgångsrika odontologiska forsknings- och utvecklingsverksamheten vid Åbo universitets odontologiska enhet (speciellt biomaterial, munhållans försvarsmekanismer, röntgenutrustning, oral patologi) och att möj-

ligheterna till postgradual utbildning och fortbildning i mån av möjlighet tryggas.

Bakgrund till beslutet

Såsom anges under rubriken "Bedömning av nuläget" i avsnitt 1.1. förutsätter behovet av nya tandläkare för närvarande att 80—100 studerande antas till utbildningen årligen. Om utbildningen fortsätter i alla de nuvarande enheterna innebär detta fyra små enheter med knappa resurser. Det är inte ändamålsenligt att upprätthålla verksamheten vid fyra enheter även om arbetsfördelningen mellan dem utvecklas.

Verksamheten vid utbildningsenheterna har varit framgångsrik både kvantitativt och kvalitativt. Enheterna, i synnerhet vid universiteten i Helsingfors och Åbo, har också producerat tandvårdstillämpningar och industriella tillämpningar. Enheterna erbjuder kommunerna på sitt område många specialtjänster. Den omfattande nedskärning som det minskade utbildningsbehovet nu förutsätter kan på ett ekonomiskt och även i övrigt ändamålsenligt sätt endast genomföras så att åtminstone grundutbildningen av tandläkare dras in vid två utbildningsenheter.

De studerande kommer till utbildningsenheterna huvudsakligen från influensområdet för respektive utbildningsenhet och de som avlagt examen placerar sig för det mesta på utbildningsenhetens influensområde. Behovet av utbildning i odontologi kan tillfredsställas vid två enheter i stället för nuvarande fyra. Tillgången på tandläkartjänster i alla delar av landet bör tryggas även i framtiden.

Inom influensområdet för enheten vid Helsingfors universitet finns omkring 1,8 miljoner invånare, inom influensområdet för enheten vid Åbo universitet 1,4 miljoner invånare och inom influensområdet för Uleåborgs universitet och Kuopio universitet vardera omkring 0,9 miljoner invånare. Områdena i norra och östra Finland motsvarar tillsammans vad befolkningsunderlaget beträffar ungefär influensområdet för enheterna i Helsingfors eller Åbo. Två utbildningsenheter, av vilka den ena är belägen i den södra delen av landet och den andra i den norra räckes till för att trygga landets behov av tandläkarutbildning.

En koncentration av den odontologiska grundutbildningen förbättrar möjligheterna att

utveckla utbildningen, forskningen och specialtjänsterna inom de kvarvarande enheterna. En del av de resurser som inbesparas skall därför användas för att utveckla dessa enheter. Resurserna inom en stor enhet skapar också goda förutsättningar för internationellt samarbete. De kvarvarande enheterna kan eliminera de problem som uppstår då deras influensområde blir större genom att ordna inträdesprov för studerande i influensområdets olika delar och genom att öka samarbetet med universitetssjukhusen och centralsjukhusen i regionen för att säkerställa specialiserade tandvårdstjänster och fortbildningen av tandläkare.

1.3. Indragningen av odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet

Nuläget för odontologisk utbildning och forskning vid Kuopio universitet

Hösten 1993 hade odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet sammanlagt 156 studerande. År 1993 godkändes 25 nya studerande.

Under 1980-talet uppgick antalet studerande inom odontologi vid Kuopio universitet till omkring 180—190. Antalet sökande till grundutbildning har sedan slutet av 1980-talet årligen varierat från omkring 60 till över 100. Omkring 30 nya studerande har tagits per år.

Under åren 1989—1992 avlades omkring 20 odontologie licentiatexamina per år vid odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet. Under 1973—1992 utexaminerades sammanlagt 381 odontologie licentiat och 26 odontologie doktorer. Under tiden för specialtandläkarutbildningen av s.k. gammal typ åren 1987—1988 utexaminerades 50 specialtandläkare. Under 1989—1992 utexaminerades 24 specialtandläkare vars utbildning ordnats enligt förordningen om specialtandläkarexamen (629/84). Inom ramen för utvecklingssamarbetsprojektet med Tanzania har sex examina under namnet Master of Dentistry avlagts.

I början av 1993 uppgick antalet årsverken vid odontologiska fakulteten till 98, av dem var 74 anställda med budgetmedel och 24 genom annan finansiering. Dessutom var odontologins andel av den undervisning som gavs av de andra fakulteterna vid Kuopio universitet omkring 8 årsverken.

Av de årsverken i fråga om vilka lönerna betalas med budgetmedel stod undervisnings-

personalen, avdelningstandläkarna medräknade, för 33 årsverken, 13 årsverken gällde utbildningstjänster för specialtandläkare och 28 årsverken annan personal än undervisningspersonal.

Fakulteten producerar specialtjänster inom munnens hälsovård för patienter som hör till Norra Savolax sjukvårdsdistrikt samt för de patienter som remitteras dit av centralsjukhusen i Mellersta Finland, Norra Karelen, S:t Michel och Nyslott och av kommunernas hälsocentraler på dessa områden. År 1991 hade universitetets tandklinik omkring 800 patienter som remitterats av centralsjukhusen och hälsocentralerna. Fakulteten ger konsultationshjälp samt teoretisk och klinisk fortbildning för yrkesutbildade inom munnens hälsovård. Då det gäller forsknings- och utvecklingsprojekt i munnens hälsovård är samarbetet med hälsocentralerna i regionen livligt. Fakulteten samarbetar med Kuopion terveydenhuolto-oppilaitos, en filial inom Statens tandteknikerinstitut i Kuopio och Kuopion aikuiskoulutuskeskus i fråga om utbildningen i munnens hälsovård. Studenternas hälsovårdsstiftelse utnyttjar tandklinikens utrustning och sakkunskap i tandvården för de studerande.

Vid fakulteten pågår 36 internationella forskningsprojekt med universitet i 20 länder. Avsikten är att i samband med dessa forskningsprojekt skriva omkring 20 doktorsavhandlingar vid Kuopio universitets odontologiska fakultet. Kuopio universitet har ingått samarbetsavtal inom odontologi med utländska högskolor och deltar i internationella utbytsprogram.

Kuopio universitets odontologiska fakultet finns inrymd i Canthia, universitetets första byggnadsskede, som blev färdigt år 1978. Lokaler omfatta 4 464 kvadrattillfett.

Arrangemang med anledning av indragningen av odontologiska fakulteten

Enligt propositionen skall odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet dras in. För att trygga ställningen för de studerande genomförs indragningen av utbildningen i odontologi så att de studerande skall hinna avlägga sin examen innan utbildningen vid Kuopio universitet upphör. Fakulteten dras in den 1 januari 1996. Utbildningen i odontologi fortsätter dock vid medicinska fakulteten till den 30 juni 1998.

Från hösten 1994 tas inga nya studerande in till odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet.

Avsikten är att de odontologie studerande vid Kuopio universitet, som inte har avlagt sin licentiatexamen före den 30 juni 1998 får flytta till Uleåborgs universitet för att fortsätta studierna. Kuopio universitet och Uleåborgs universitet kommer överens om övergångsarrangemangen sinsemellan. Avsikten är att odontologie studerandena vid Åbo universitet skall beredas liknande möjligheter att övergå till att studera vid Helsingfors medicinska fakultet.

Enligt 90 § förordningen om Uleåborgs universitet (1583/91) beslutar fakultetsrådet om de allmänna grunderna enligt vilka studier vid en annan finländsk eller utländsk högskola eller någon annan läroinrättning skall räknas studerandena till godo, om det inte stadgas särskilt om dessa grunder. Enligt 55 § förordningen om Helsingfors universitet beslutar konsistoriet om de allmänna grunder enligt vilka studier vid en annan finländsk eller en utländsk högskola eller någon annan läroinrättning skall räknas en studerande till godo vid avläggande av examen, om det inte stadgas särskilt om dessa grunder. Fakultetsrådet beslutar särskilt för varje studerande hur dessa studier skall räknas till godo.

När förordningen om odontologiska examina ändras på det sätt som anges i underavsnittet till avsnitt 1.2. "Statsrådets beslut 18.6.1993" är avsikten att stadga att en odontologie studerande som på grund av att utbildningen dras in övergår till att studera vid ett annat universitet till fullo skall få räkna sig till godo de studier i odontologi som han fullföljt vid Kuopio universitet och Åbo universitet.

I samband med att odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet dras in upphör också utbildningen av specialtandläkare vid universitetet. Det är för närvarande möjligt att avlägga examina inom alla odontologiska specialområden vid enheten. Omkring tolv procent av tandläkarna i vårt land är specialtandläkare. Det råder brist på specialtandläkare speciellt i Lapplands, Kymmene, S:t Michels, Norra Karelen och Vasa län.

Tandkliniken vid odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet har tillhandahållit en stor del av de högspecialiserade tandvårdstjänsterna i Norra Savolax sjukvårdsdistrikt och närmaste omgivningar. Kliniken kan redovisa för omkring 3 500 patientbesök per år. För

dess tjänster betalade sjukvårdsdistriktet och kommunerna år 1991 sammanlagt 750 000 mark till universitetet. Sjukvårdsdistriktet är enligt lag skyldigt att ordna högspecialiserade tandvårdstjänster. För att tjänsterna skall kunna tillhandahållas måste polikliniken för tand- och munsjukdomar vid Kuopio universitets-sjukhus förstöras med det dubbla, vilket innebär en ökning av personalen med omkring 15 årsverken. Vidare måste vården av tand- och munsjukdomar vid centralsjukhusen i regionen byggas ut. Undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet kommer att tillsammans utreda hur de högspecialiserade tandvårdstjänsterna skall ordnas sedan utbildningen upphört. Dessutom skall man se till att undervisningen på utbildningsområdena för specialtandläkare som dras in vid Kuopio universitet tryggas genom de andra utbildningsenheternas försorg.

I och med att den odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet dras in försvinner också en mångsidig forskningsenhet. Enheten bl.a. är världshälsoorganisationens (WHO) samarbetscenter för planering och forskning i munnens hälsovård för utvecklingsländerna. Den forskning och forskarutbildning som pågår vid odontologiska fakulteten kommer i mån av möjlighet att fortsätta i de återstående enheterna.

1.4. Övriga ändringar som föreslås i lagen om Kuopio universitet

Enligt propositionen skall det såsom för närvarande stadgas om Kuopio universitets fakulteter i 4 § 1 mom. lagen om Kuopio universitet (129/83). Dessutom föreslås det att A.I.Virtanen-institutet, som har inrättats som en fristående inrättning vid universitetet från ingången av år 1990, omnämns i samma moment. Paragrafens 2 mom., som innehåller stadganden om forskningsinstitutet för folkhäl- san, blir oförändrat. Det föreslås att paragrafens 3 mom., enligt vilket det vid universitetet inom ramen för budgetförslaget även kan finnas andra forsknings- och serviceinrättningar, omformuleras så att det vid universitetet även kan finnas andra fristående institutioner som inte hör till någon fakultet.

Enligt 6 § 2 mom. i lagen om Kuopio universitet kan medlemmarna i de kollegiala förvaltningsorgan som utövar universitetets be-

slutanderätt utses genom val som förrättas inom universitetet på det sätt som stadgas genom förordning. Valberättigad är enligt stadgandet var och en som hör till universitetet och valbar varje myndig valberättigad som är finsk medborgare eller tjänsteman i Finland. Rege- ringsformens 84 § ändrades genom lag år 1989 (724/89) så att även andra än finska medborgare i allmänhet kan utnämnas till offentliga tjänster. I enlighet med detta föreslås att kravet på finskt medborgarskap eller ställning som tjänsteman i Finland slopas. Enligt gällande stadganden finns det inga begränsningar i fråga om en utlännings rätt att vara medlem i ett förvaltningsorgan vid Helsingfors universitet, Joensuu universitet, Lapplands universitet, Tammerfors universitet, Åbo universitet och Vasa universitet och inte heller vid Åbo Aka- demi och Åbo handelshögskola.

Enligt 11 § lagen om Kuopio universitet har universitetet rätt att ta emot donerade och testamenterade medel, om vilkas förvaltning och användning stadgas genom förordning. Enligt 12 § 1 mom. stadgas i varje särskilt fall genom förordning om inrättande av en profes- sur eller någon annan tjänst vid universitetet med medel som avses i 11 §. I paragrafens 2 mom. stadgas om rättigheterna och skyldig- heterna för innehavaren av en sådan tjänst. Eftersom tjänster enligt statstjänstemannalagen (755/86) inte längre inrättas genom förordning, föreslås att 12 § ändras så att den endast anger rättigheterna och skyldigheterna för tjänstemän med s.k. donationstjänster.

I 13 § lagen om Kuopio universitet stadgas om universitetets rätt att idka avgiftsbelagd serviceverksamhet. Enligt paragrafens 1 mom. kan universitetet och dess institutioner för statliga och kommunala myndigheters samt enskilda personers och samfunds räkning utfö- ra av dessa beställda vetenskapliga undersök- ningar och andra serviceuppdrag. Enligt para- grafens 2 mom. stadgas genom förordning om de avgifter som skall uppbäras för beställda undersökningar och serviceuppdrag och av- gifterna fastställs enligt de i lagen om grunder- na för avgifter till staten (980/73) stadgade allmänna grunderna.

Lagen om grunderna för avgifter till staten av år 1973 har upphävts genom en ny lag om grunderna för avgifter till staten (150/92), och undervisningsministeriet har med stöd av den nya lagen utfärdat ett beslut om avgifter för högskolors prestationer (81/93). Enligt stadgan-

det om tillämpningsområdet för den nya lagen gäller den högskolorna utan att det särskilt stadgas om detta i lagarna om högskolorna. Det föreslås därför att 13 § upphävs.

2. Propositionens verkningar

2.1. Verkningar i fråga om organisation och personal

De organisatoriska verkningarna när det gäller indragningen av odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet på utbildningsområdet för odontologi återfinns under avsnitt 1.3.

Kuopio universitet hade i början av 1993 sammanlagt 75 årsverken för utbildningen i odontologi. Dessutom beräknas den undervisning som de andra fakulteterna meddelade odontologiska fakulteten motsvara ungefär åtta årsverken. Antalet tjänster med grundlön är 68. De övriga årsverkerna består av tillfälliga uppgifter och uppgifter i arbetsavtalsförhållande samt av timundervisning. Av tjänsterna är 35 överassistenttjänster, tjänster som biträdande lärare, assistenttjänster samt tjänster som avdelningstandläkare och biträdande avdelningstandläkare, som tillsatts för viss tid.

Indragningen av den odontologiska utbildningen vid Kuopio universitet leder alltså till att årsverkerna minskar med 75. Vid universitetets övriga enheter råder det emellertid brist på undervisnings- och forskningspersonal. I enlighet med det statsrådsbeslut som nämns i avsnitt 1.2. är avsikten att 46 årsverken av den odontologiska fakultetens resurser skall kvarstå vid universitetet för att stärka andra områden.

Avsikten är dessutom att flytta de tretton tjänsterna som biträdande avdelningstandläkare till den utbildning av specialstandläkare som sker annanstans.

Av indragningen av fakulteten följer alltså att årsverkerna vid Kuopio universitet minskar med 29 och att årsverkerna inom högskoleväsendet minskar med 16.

Odontologins andel av den undervisning som är gemensam med andra fakulteter vid universitetet, och som således inte ingår i ovan avsedda 75 årsverken, motsvarar cirka åtta årsverken. Dessa årsverken kvarstår vid universitetet även efter det att utbildningen i odontologi upphört.

Vid odontologiska fakulteten finns förutom

ovan avsedda personal även personal som anställts med anslag för avgiftsbelagd serviceverksamhet och med annan utomstående finansiering. Denna personal motsvarar sammanlagt 18 årsverken. Finansieringen och uppgifterna upphör då verksamheten upphör.

Ungefär hälften av tjänsterna vid odontologiska fakulteten har tillsatts för viss tid och en betydande del av den personal vars anställningsförhållande är något annat än tjänst med grundlön har anställts för viss tid. Nästan alla anställningar på bestämd tid upphör åren 1994 och 1995. Ungefär 60 procent av fakultetens tjänster och uppgifter kvarstår vid Kuopio universitet för skötsel av andra uppgifter. På så sätt minskar personalen vid fakulteten småningom samtidigt som antalet studerande minskar. De tjänster vid andra odontologiska utbildningsenheter som blir vakanta tillsätts inte permanent i detta skede, vilket innebär att lärare och andra tjänstemän vars tjänster dras in kan överföras till andra utbildningsenheter. När antalet anställda minskas tillämpar man inom personalförvaltningen de förfaranden som statsrådet 17.6.1993 fattat beslut om (statsrådets principbeslut om den personalpolitik som skall iakttas vid personalminskningar).

2.2. Ekonomiska verkningar

Nettominskningen av antalet årsverken vid Kuopio universitet till följd av indragningen av odontologiska fakulteten är 29 och den omkostnadsminskning som detta föranleder är 7—9 miljoner mark per år. Av denna minskning beror 3—4 miljoner mark per år på att de tretton biträdande avdelningstandläkartjänsterna överförs från universitetet. Indragningen av odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet ger således upphov till en nettoinbesparing inom högskoleväsendet på 4—5 miljoner mark per år.

De lokaler som frigörs vid odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet kan utnyttjas inom universitetets övriga verksamhet. Lokaler beräknas minska universitetets kommande byggnadsbehov med omkring 3 800 nyttokvadratmeter. Med beaktande av de kostnader reparationerna av lokalerna ger upphov till skulle 20—30 miljoner mark sparas in i byggnadskostnader.

3. Ärendets beredning

3.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Undervisningsministeriet tillsatte den 21 oktober 1991 en arbetsgrupp för att utreda vilken av landets fyra utbildningsenheter för odontologi som skall dras in. Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande (promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 1991:43) att utbildningen i odontologi vid Helsingfors universitet skulle läggas ned. Den specialiseringsutbildning som förutsätts i systemet med hälsovårdstjänster i regionen skulle dock tryggas på ett sätt som fastställs senare. Arbetsgruppen var inte enig.

Utlåtanden om arbetsgruppens promemoria begärdes av högskolorna i fråga och universitetssjukhusen, högskolerådet, Finlands Akademi, Finlands studentkårers förbund, social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet. Bland remissinstanserna rådde enighet om behovet av nedskärningar i utbildningen.

I utlåtandena tog man i allmänhet inte ställning till vilken enhet som skulle dras in. Social- och hälsovårdsministeriet understödde dock i sitt utlåtande en indragning av grundutbildningen i odontologi vid Helsingfors universitet.

I vissa utlåtanden föreslogs att alla fyra enheter bevaras på så sätt att någon av dem specialiserar sig t.ex. på vidareutbildning och fortbildning. Ungefär samma tanke innehöll det ställningstagande som rektorerna för de universitet som ordnar utbildningen gav till undervisningsministeriet, där man också ansåg att tjänsterna eller uppgifterna inom området för odontologi kan minskas med omkring hundra.

Arbetsgruppens förslag om att dra in den odontologiska utbildningen vid Helsingfors universitet möttes av hård kritik i många utlåtanden och i den offentliga debatten. Man tog här fram de resultat som uppnåtts i undervisningen och i synnerhet inom forskningen vid Helsingfors universitets institution för odontologi, de många specialtjänster som institutionen tillhandahåller, möjligheterna att ordna utbildning på svenska, verksamhetens koppling till hälsovårdssystemet i regionen, de nya lokaler och den nya utrustning institutionen förfogar över samt det stora befolkningsunderlaget inom institutionens influensområde.

Statsrådet fattade den 4 juni 1992 ett prin-

cipbeslut om att dra in odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet. En arbetsgrupp tillsatt av undervisningsministeriet den 16 juni 1992 utredde i sitt betänkande (promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 1992:58) sättet för genomförandet av indragningen och indragningens verkningar.

Högskolerådet överlämnade sitt förslag till strukturell utveckling av högskoleväsendet till undervisningsministeriet den 8 april 1993. Förslaget hade för hälsovårdsvetenskapernas del beretts av en sektion som hade föreslagit att den odontologiska utbildningen vid Kuopio universitet och Åbo universitet skall dras in. Efter omröstning beslöt rådet föreslå att utbildningsenheten i odontologi vid Uleåborgs universitet skall dras in.

Statsrådet godkände den 18 juni 1993 en utvecklingsplan enligt vilken utbildningen i odontologi vid Kuopio universitet och Åbo universitet dras in.

Riksdagen har i samband med godkännandet av statsbudgeten för 1994 förutsatt att de resurser som frigörs enligt utvecklingsplanen används för fortsatt effektiv odontologisk forskning vid Åbo universitet och att möjligheterna till fortbildning och kompletterande utbildning tryggas samt att de nya tyngdpunktsområdena vid Kuopio universitet förstärks enligt utvecklingsplanen och att de sparåtgärder som nämns i planen inte skall gälla den medicinska utbildningen vid Kuopio universitet.

3.2. Remissutlåtanden

Utlåtanden om utkastet till propositionsförslag har begärts av högskolerådet samt de universitet som har odontologisk utbildning. I utlåtandena har anmärkningar huvudsakligen anförts beträffande innehållet och vissa detaljer i motiveringstexten. Dessa anmärkningar har i gälligaste mån beaktats i motiveringarna.

Enligt det utlåtande som Kuopio universitet har gett bör utgångspunkten vara att de nuvarande studerandena både inom grundutbildning och forskarutbildning skall få slutföra sina studier vid Kuopio universitet. Studerandena bör dessutom ges rätt att få fortsätta sina studier också vid Helsingfors universitet och inte enbart vid Uleåborgs universitet.

Finlands studentkårers förbund har även framfört ett ställningstagande i vilket behovet

av att säkerställa studerandenas ställning när utbildningen upphör betonas kraftigt.

På grund av dessa utlåtanden föreslås i propositionen, att utbildningen vid Kuopio universitet fortsätter till den 30 juni 1998. Eftersom studeranden senast har antagits höst-

ten 1993, innebär detta att så gott som alla hinner slutföra sina studier i Kuopio. De som inte avlagt sin examen före den 1 juli 1998 har rätt att fortsätta studierna vid Uleåborgs universitet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

4 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om fakulteterna och om A. I. Virtanen -institutet. Odontologiska fakulteten stryks ur förteckningen över fakulteterna. A. I. Virtanen -institutet är genom beslut av undervisningsministeriet inrättat som en fristående inrättning vid Kuopio universitet från ingången av 1990. För att stärka dess ställning som en enhet för forskning och postgradual utbildning föreslås att det i lagen stadgas om institutet och dess uppgifter. Stadgandet om fristående institutioner i paragrafens 3 mom. ändras så att det motsvarar nuläget.

6 §. Ändringen av 2 mom. gör det möjligt att välja alla utlänningar som hör till universitetet till universitetets förvaltningsorgan. Paragrafens 3 mom. ändras så att forskningsinstitutet för folkhälsan, varom stadgas i 4 § 2 mom., inte omnämns särskilt.

12 §. Stadgandet enligt vilket det genom förordning stadgas om inrättande av en tjänst vid universitetet med testaments- eller donationsmedel stryks.

13 §. Den nya lagen om grunderna för avgifter till staten av år 1992 förutsätter inte att

det stadgas om tillämpning av den genom förordning. Paragrafen skall därför upphävas.

2. Ikraftträdande

För indragningen av odontologiska fakulteten vid Kuopio universitet krävs en tillräckligt lång förberedelsestid. Den ändring som gäller detta i 4 § 1 mom. föreslås därför träda i kraft den 1 januari 1996. Ändringarna av de andra stadgandena i lagen om Kuopio universitet beror inte på indragningen av odontologiska fakulteten och föreslås träda i kraft den 1 maj 1994.

Enligt ikraftträdelsestadgandet dras odontologiska fakulteten in vid ingången av år 1996 men utbildningen i odontologi fortsätter vid medicinska fakulteten till den 30 juni 1998. De studerande som inte därförinnan har avlagt licentiatexamen skall ha rätt att från den 1 juli 1998 övergå till att studera vid Uleåborgs universitet.

Åtgärder som verkställigheten av stadgandena i lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om Kuopio universitet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 13 § lagen den 21 januari 1983 om Kuopio universitet (129/83) samt ändras 4 § 1 och 3 mom., 6 § 2 och 3 mom. och 12 §, av dessa lagrum 4 § 1 mom. och 12 § sådana de lyder i lag av den 1 juli 1988 (623/88), som följer:

4 §

Vid universitetet finns en farmaceutisk, en natur- och miljövetenskaplig, en medicinsk och en samhällsvetenskaplig fakultet. Vid universitetet finns dessutom A. I. Virtanen -institutet för forskning och postgradual utbildning inom biovetenskaper.

Vid universitetet kan även finnas andra fristående institutioner som inte hör till någon fakultet.

6 §

Medlemmarna i de kollegiala förvaltningsorgan som utövar universitetets beslutanderätt kan utses genom val, som förrättas inom universitetet. Endast en myndig person som hör till universitetet kan vara medlem i ett kollegialt förvaltningsorgan, om inte något annat stadgas nedan.

Till medlem i ett förvaltningsorgan vid en fristående institution kan universitetet också

förordna en person som inte hör till universitetet.

12 §

För en tjänst som inrättats med donations- eller testamentsmedel gäller samma rättigheter och skyldigheter som för en annan motsvarande tjänst.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994. Stadgandet i 4 § 1 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 1996.

Utbildningen i odontologi fortsätter vid Kuopio universitets medicinska fakultet till den 30 juni 1998.

En odontologie studerande vid Kuopio universitet som inte har avlagt odontologie licentiatexamen före den 1 juli 1998 har rätt att från den dagen fortsätta sina studier i odontologi vid medicinska fakulteten vid Uleåborgs universitet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 31 januari 1994

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Undervisningsminister *Riitta Uosukainen*

Lag

om ändring av lagen om Kuopio universitet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs 13 § lagen den 21 januari 1983 om Kuopio universitet (129/83) samt
ändras 4 § 1 och 3 mom., 6 § 2 och 3 mom. och 12 §, av dessa lagrum 4 § 1 mom. och 12 § sådana
de lyder i lag av den 1 juli 1988 (623/88), som följer:

Gällande lydelse

4 §

Vid universitetet finns en farmaceutisk, en odontologisk, en natur- och miljövetenskaplig, en medicinsk och en samhällsvetenskaplig fakultet.

Vid universitetet kan inom ramen för statsförslaget finnas även andra forsknings- och serviceinrättningar.

6 §

Medlemmarna i de kollegiala förvaltningsorgan som utövar universitetets beslutanderätt kan utses genom val, som förrättas inom universitetet på det sätt som stadgas genom förordning. Valberättigad är var och en som hör till universitetet och valbar varje myndig valberättigad som är finsk medborgare eller tjänsteman i Finland.

Till medlem i de kollegiala förvaltningsorgan som utövar forskningsinstitutets för folkhälsan och annan i 4 § 3 mom. avsedd inrättnings beslutanderätt kan förordnas även person som inte hör till universitetet, på det sätt som stadgas genom förordning.

12 §

Om inrättande av en professur eller någon annan tjänst vid universitetet med medel som avses i 11 § stadgas i varje enskilt fall genom förordning.

Innehavaren av en tjänst som avses i 1 mom. har i tillämpliga delar samma rättigheter och

Föreslagen lydelse

4 §

Vid universitetet finns en farmaceutisk, en natur- och miljövetenskaplig, en medicinsk och en samhällsvetenskaplig fakultet. Vid universitetet finns dessutom A. I. Virtanen -institutet för forskning och postgradual utbildning inom biotekniker.

Vid universitetet kan även finnas andra fristående institutioner som inte hör till någon fakultet.

6 §

Medlemmarna i de kollegiala förvaltningsorgan som utövar universitetets beslutanderätt kan utses genom val, som förrättas inom universitetet. Endast en myndig person som hör till universitetet kan vara medlem i ett kollegialt förvaltningsorgan, om inte något annat stadgas nedan.

Till medlem i ett förvaltningsorgan vid en fristående institution kan universitetet också förordna en person som inte hör till universitetet.

12 §

För en tjänst som inrättats med donations- eller testamentsmedel gäller samma rättigheter och skyldigheter som för en annan motsvarande tjänst.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

skyldigheter som andra motsvarande tjänstemän vid universitet.

13 §

Universitetet och dess inrättningar kan för statliga och kommunala myndigheters samt enskilda personers och samfunds räkning utföra av dess beställda vetenskapliga undersökningar och andra serviceuppdrag.

Angående avgifter som skall uppbäras för beställda undersökningar och serviceuppdrag stadgas genom förordning. Avgifterna fastställs enligt de i lagen om grunderna för avgifter till staten (980/73) stadgade allmänna grunderna.

13 §

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994. Stadgandet i 4 § 1 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 1996.

Utbildningen i odontologi fortsätter vid Kuopio universitets medicinska fakultet till den 30 juni 1998.

En odontologie studerande vid Kuopio universitet som inte har avlagt odontologie licentiatexamen före den 1 juli 1998 har rätt att från den dagen fortsätta sina studier i odontologi vid medicinska fakulteten vid Uleåborgs universitet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
